

עמ"י עש"ו

# ספר מפתח של חיים

נאסף ונלקט  
מספר אור החיים הקדוש  
לרבינו חיים בן עמר זיע"א

ילקוט נפלא של עשרות-אלפי פנינים יקרים  
מכל ספר אור החיים הק',  
מסודרים דבר דבור על אופנו לפי ענינים, אישים, ומאורעות,  
למען ידעו דברי קדשו על כל ענין בשפה ברורה וקצרה

עם  
'תולדות רבינו - מפי כתבו'



נערך ויו"ל, בחמלת ה' עלי  
חיים יעקב מאיר פריעזעל

שנת תשפ"ד לפ"ק  
שיכון סקווירא יע"א



יצא לאור ע"י  
ממלכת התורה "עוז והדר"  
**בנשיאות הגאון רבי יהושע לייפער שליט"א**  
אב"ד 'באר משה' מאנסי

©  
כל הזכויות שמורות  
לממלכת התורה "עוז והדר"  
Rabbi Y. Leifer  
8 Truman Ave.  
New Square, N.Y. 10977

הארות והערות יתקבלו בברכה  
בת.ד. 9359 בית שמש  
פקס. 03-5423180

נדפס על נייר חו"ל שאין בו חשש חילול שבת  
Printed in E. ISRAEL

היות ומושקע במהדורה חדשה זו הון רב וגייעה רבה, לכן ע"פ דין תורה ולהבדיל עפ"י הזכויות בכל המדינות אנו אוסרים בכל תוקף כל הרפסה צילום והעתקה כולל העתקה חלקית מספר זה, וכן אין לתרגם או לאחסן במחשב או לקלוט בכל דרך שהיא כל חלק שהוא מהספר, וכן אין לעשות כל שימוש מסחרי בחומר הנדפס, בביאורים במקורות ובכל ההוספות. ואין הספר נמכר אלא על מנת שלא יעשה בו שימוש שלא כדין. ושארית ישראל לא יעשו עולה.

הפצה והזמנות:  
**'היכלי תורה'**

בארץ ישראל: טל. 1800-22-55-66 פקס. 03-5435884  
באר"ב: Tel. 718-437-0054 Fax. 718-437-3514  
באירופה: Tel. 44-191-430-0333 Fax. 44-191-430-0555

עימוד: צורת הדרף

## אב ובן

פעולת האב על בנו • מעשי האב לבניו • פעולת הבן על האב  
• בנים צדיקים • תוכחה לבנים • אכזריות שכפסוקי והתוכחה

### פעולת האב על בנו

מעשה אבות יעשו בנים (דור המבול).

בראשית ז, א

פעולת האב משפיע על נפש הבן. וכשהאב  
רשע תחשיך מאור הבן.

בראשית כה, יט

רוב הבנים דומין לאחי האם, לטעם הידוע.

בראשית כה, כ

שלשה ימים ראשונים יתפלל שלא יסריח.

בראשית כה, כא

מעשה אבות עשו בנים (עמלק).

בראשית כח, ו

אומרם ז"ל רוב הבנים דומים לאחי האם.

בראשית כט, יד

מצינו שאב נענש במיתת בנו, כאומרם ז"ל  
בפסוק ובאהרן התאנף וגו'.

בראשית מב, לז

ועל ידי שאחזו בניצוצות הקדושה לבררם, בזה  
יפרו וירבו, דכשיתרבו הנפשות יתרבו  
הנולדים.

בראשית מז, כז

אין האב נמנה עם הבנים בגדר אחד.

בראשית מח, ו

לעורר אהבת האב על הבן קודם שיכרכם, כדי  
שתהיה הברכה בתגבורת האהבה והחבה.

בראשית מח, ח

כמעשה אבות עשו הבנים (בני יעקב).

שמות א, א

בטבע הרגיל בעולם אשר יסד בורא הכל, כי  
כל מוליד או מהוה דבר יהיה כתבנית המוליד

## אב ואם

ענינים כלליים • דיוקן של אביו

### ענינים כלליים

בחינת האם היא הלילה, ובחינת האב הוא  
היום.

ויקרא יט, ג

אומרם ז"ל שהאב והאם שותפין באדם, הלורבן  
מהאב והאודם מהאם.

ויקרא כ, ט

בן שילדתו אמו ומתה, האב יעשה מעשה האב  
והאם.

במדבר יא, יב

בעל בנים יתרבו רחמיו.

דברים ז, טז



### דיוקן של אביו

שמעתי משם אנשי אמת כי דיוקן של אביו  
תגביר כח הקדושה בבן, ותמנעהו מבוא אל  
התיעוב, ולזה מי שתקפו יצרו יצייר בין עיניו  
יולדיו (צורת אביו), ויהיה לו למשיב נפש.

ויקרא יט, ג

דבריהם שאמרו שנדמה לו (ליוסף) דיוקנו של  
אביו וכו', והן ידוע כי הוא מראה השכינה. כי  
אביו במקומו לא ידע דבר וכו'.

במדבר ז, מח

ע"ע: איש ואשתו. כבוד אב ואם.



תולדת הרע בכנים התחלתה תהיה מהמוליד וכו', כי המוליד יוליד שרשים בנפש הבן אם לטוב אם לרע.

בראשית מט, ג

הבנים הם חשובים יותר מאשתו.

שמות יח, ו

אמר ה', ראו חיבתי בכם כרחם אב על בנים חביבין.

שמות יט, ד

אהרן חרד לבו ודבר בקול גדול דברים קשים לפני משה, כי נכמרו רחמיו אל בניו.

ויקרא י, יט

בניו הם נידונים כנכסיו של אדם.

ויקרא כ, ט

וכרחם אב על בנים ירחם ה' על עמו.

ויקרא כה, כב

רחמי האב על הבנים יותר מהבנות.

ויקרא כו, כט

הורה גבר (הוליד בנים) יתחייב בטיפולם.

במדבר יא, יב

דוקא בן הבא דרך לידה (יש חיוב לטפל) לא הבא מאמצעות לימוד תורה.

במדבר יא, יב

שני זמנים שחייב האב לשאת בכל צרכיו של הבן, האחד הוא דבר תורה עד בן שש עד בן שבע, והשני מדברי סופרים עד בן שלש עשרה.

במדבר יא, יב

בן שהוא גדול בשנים שהוא למעלה משלש עשרה שנים הגם שהוא בנו הרי פטור במה שחייב האב לבנו.

במדבר יא, יב

אם היה לו, על האב לשעשע בנו כפי יכולתו, הגם שהם מותרות.

במדבר יא, יב

למינהו, ואפילו בפרטי תכונת תואר פנים, איקונין של זה דומין לאיקונין של זה.

ויקרא יב, ג

האב יפעיל כח עליון בבן.

ויקרא כב, יב

ברכת הבנים תסובב משכונת הקדושה, וזה לך האות ארון התורה אשר חנה בבית עובד אדום הגיתי וכו', ובאשר בן יעקב, פגע בו אל, אשר מזה נתברך בבנים.

במדבר ז, עב

אהבת הבנים היא אהבה הממלאת לב אדם וחשקו.

דברים ו, ה

זרעו הוא גם כן חלק ממנו.

דברים כג, כב

### מעשי האב לבניו

אין לך דבר שחביב בלב אדם כאהבת הבנים.

בראשית כב, א

מי שאין לו בנים חשוב כמת.

בראשית כב, א

טעם שברך (יעקב) את עשו, לצד רחמי האב, כשבכה נכמרו רחמיו.

בראשית כז, לט

אבילות ושק במתניו ימים רבים, זה יעשהו אדם שמת לו בנו יחידו, או אפילו אינו יחידו אם היו לו בנים מועטים.

בראשית לז, לה

מי שיש לו כל כך בנים ובנות (כיעקב), אין ראוי לו להצטער כל כך על בן קטן אם נעדר מן הבנים.

בראשית לז, לה

בניו של אדם חביבין עליו מגופו, וצא ולמד מדוד שאמר על אבשלום, הגם שהיה רודף אביו, מי יתן מותי וגו'.

בראשית מג, ח

אברהם ויצחק, ואעפ"כ אמר הכתוב כי ביצחק יקרא לך זרע.  
דברים י, יב

### בנים צדיקים

רבותינו ז"ל פירשו שבקש אברהם ללכת ערירי ולא יהיו לו בנים שאינם מהוגנים.  
בראשית טו, ג

שיהיו בניו צדיקים, דבר זה אינו בידו של הקב"ה כאומרם ז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים.  
בראשית טו, ו

בנים צדיקים, הוא המקוּוֶה לצדיקים.  
בראשית טו, טו

דבר ידוע הוא כי הצדיקים יותר יחפצו בהעדר הבן בהיותו בן מביש.  
בראשית מו, ל

לא היתה שמחתו שלימה שבנו חי, עד שהכיר בו בפניו שעודו צדיק כמקודם, ולא נשתנה דיוקנו.  
בראשית מו, ל

עיקר תולדותיהן של צדיקים מצות ומעשים טובים.  
שמות כא, ד

תמצא כמה בני אדם שזוכים לנשמה טהורה בסוד הזווג בשעת יצירה מצד אביו הצדיק.  
שמות כא, ד

### תוכחה לבנים

דבר אליהם (יעקב לבניו) דרך שררה לצד ההכרח שראה שלא חשו לצערן, ונשתרר עליהם, ורמז כי לא ימחול להם לצד שהוא אביהם, גם שיקבלו דבריו.  
בראשית מז, חח

אין טבע אדם להוכיח וליסר אלא לבנו, כי עליו יקפיד בראותו עשות רע, משא"כ ירגיש לבו בראות בן חבירו עשות רשע.  
דברים ח, ה

לעולם אל ישנה אדם את בנו בין הבנים, שבשביל שני סלעים מילת וכו' נגלגל הדבר וירדו אבותינו מצרים.  
במדבר כ, טו

### פעולת הבן על האב

הצדיקים יכאבו בעשות בניהם רשע.  
בראשית כז, א

הענפים יגידו על השורש.  
בראשית מא, נ

יפה כח הבן מכח האב.  
בראשית מג, כג

בניהם יועיל לאבות לזכותם לעולם הבא, כאומרם ז"ל ברא מזכה אבא.  
שמות כ, ה. דברים ז, י

הבן הוא חלק מאביו.  
במדבר יד, לב

מעשה בנים יתיחס גם לאבות.  
במדבר טו, ב

בני בנים הרי הם כבנים.  
במדבר כז, ג

בני בנות הם נקראים גם כן בניו.  
במדבר כז, ג

אם רק הוא רשע אבל הבן הבא ממנו אינו רשע, ברא מזכה אבא, ועדיין יש לרשע תקוה, ויתחכם ה' למהר לשלם לו מיתה או יסורין שהוא חייב בה כדי שלא ירשיע עוד, כיון דעדיין יש לו תקוה ע"י בנו הצדיק.  
דברים ז, י

אינו דומה הבא לזכות בשביל עצמו, כמו לזכות בשביל אבותיו (הראשון עדיף).  
דברים ז, יב

הגם שאבותיך יהיו צדיקים, אבל אם ירשיעו לא יהיה נחשב כזרעם, והיה לך ישמעאל ועשיו לאות, שענינו רואות היותם בני

ברית אבות לא היתה מועלת לרשת הארץ אם היו רשעים, ודור המדבר יוכיח.  
דברים ט, ה

הגם שהיה ישראל עדת שלימה וצדיקים, לא היה בזכותם שיעור לרשת את הארץ אם לא היתה ברית אבות, ולא הועילה צדקתם אפילו לסייע, כי ברית אבות מספקת, אלא הועיל כשרון מעשיהם לבל ימנע הטוב מהם.  
דברים ט, ה

האב זוכה לבן וכו' ובמספר הדורות לפניו, והוא הקץ וכו', והראב"ד פירש, דה' מגלגל הבטחות הטובות עד שיבוא אותו דור שיהא זכאי לכך, שנגאלו ישראל ממצרים, ולא ירשו את הארץ עד דורו של יהושע.  
דברים ט, ה

אפילו בזמן שהיו ישראל ממרים את פי ה' היו נוסעים ובאים לארץ, וזה ראיה שלא בזכותם הם באים לארץ, אלא בזכות ברית אבות.  
דברים ט, ו

### זכות אבות

בני נח אף שלא היו בר עונשין בזמן המבול, אף על פי כן צריכין היו לזכות האב ובאמצעותו נמלטו.  
בראשית ו, י

יעקב אמר 'אלקי אבי' כנגד זכות אבות, שהיא עם מדת החסד, עמדה לו להינצל מן לבן.  
בראשית לא, מב

להיות שהיו לעשו ב' בחינות התוקף, האחד לצד זכות יצחק, והב' לצד גודל תוקפו ומעלתו וצריך חוזק גדול להנצל ממנו, לזה התפלל יעקב שלא תעמוד לו זכות אבות.  
בראשית לב, יב

התורה מודיע שיעור מה שנתן ה' בזכות האבות ירושה לעשו, הגם היותו רשע.  
בראשית לו, כ

וזה מטבע המוטבע באנוש להרגיש על בנו בעשותו דבר אשר לא יעשה ויקללנו ויכנו, מה שלא יעשה כן למי שאינו מקפיד עליו.  
דברים ח, ה

אם האב והאם הניחו לבנם לעשות כטוב בעיניהם וחושכים שבטם מבניהם, סופו שגם בהם ימרוד, ולא ישמע אליהם.  
דברים כא, יח  
ע"ע: כבוד אב ואם.

### אכזריות על הבנים (כפר' התוכחה)

אפילו אחר שכבר אכלו, לא יכמרו רחמיהם כדרך הרגיל להינחם אחר המעשה ויכמרו רחמיהם ויבכו הוי בני הוי בתי, אלא עוד יסכימו לאכול אם ימצאום מחדש.  
ויקרא כו, כט

הטעם שהם יאכלו הבנים תחילה, שלא יברחו הבנים בראותם הבנות נאכלות, מה שאין לחוש בבנות כי אין כח בהם כזכרים.  
ויקרא כו, כט

הטעם שהם יאכלו הבנים תחילה, שרחמי האב הוא עליהם יותר, כדי שבזה יהיה נקל להם לאכול הבנות שרחמיו עליהן הם במדה פחותה.  
ויקרא כו, כט

ע"ע: תוכחה (פרשיות התוכחה)

### אבות

ברית אבות • זכות אבות • מעלת האבות • קשר שלשת אבות • מעשי אבות • תורה ומצוות אצל האבות

### ברית אבות

תוספת טעם לגלות בארץ אויביהם, כי על ידי כן יעלה זכרון ברית אבות ויזכור אותם לרחמים, מה שלא היה כן זולת זה.  
ויקרא כו, מב

עשו ירש את הר שעיר מכח זכות אביו.  
בראשית לז, א

כשבא יעקב לברך מנשה ואפרים, התחיל לעורר האהבה של הקדמונים, ואמר האלהים אשר וגו' אברהם ויצחק והזכיר גם כן זכותו בהצנע כו', ואחר שסדר זכות אבות התחיל להתפלל המלאך וגו'.  
בראשית מח, טו

סדר תפלת י"ח שמתפללין, שמתחילין בזכרון אבות.  
בראשית מח, טו

יעקב רמז ליוסף כי בזכות אביו היה הדבר שעמד בנסיון.  
בראשית מט, כה

מאמרם ז"ל שאם היה הקב"ה פורע לאבות שכרם בעולם הזה, במה היו מתפרנסים בניהם בכל דור ודור ובגליות.  
שמות כ, ו

אין פנים למשה לבקש רחמים על ערב רב, כי נענש על קבלתם, גם אין להם זכות אבות.  
שמות לב, יא

משה טען לה' דהגם שיעשה שבועתו בזרעו של משה, יתעצבו האבות מאוד על המאורע, וגם בא בטענה שצריך לזכור זכותם מטעם שאמר ועושה חסד לאלפים לאוהביו, וכל זה להגדיל המושג לאבות לצד האהבה.  
שמות לב, יג

עץ ארז ושני תולעת ואזוב רמז לזכות ג' אבות, עץ ארז הוא אברהם שהוא האדם הגדול בענקים, ושני תולעת יעקב ע"ד אומרו אל תיראי תולעת יעקב, ואזוב הוא יצחק שהוא בחינת הגבורה, שצריך צירוף זכות שלשתן למען הגאולה.  
ויקרא יד, ט

הודוי יועיל להקל מעליהם הגזירות הרעות, אבל להשיבם לכנם, צריך זכות אבות.  
ויקרא כו, מא

אם תספיק זכות יעקב, מה טוב, ואם לאו, אוסיף מה למעלה ממנה, שהיא ברית יצחק, ואם לא הספיק, אצרף מה שלפניו, ברית אברהם.  
ויקרא כו, מב

בחטא מרגלים, אמר ה', כי ניאוך של ישראל אין לו קצבה, בזה דחה טענת זכות אבות, כי אין ראוי למלך גדול ורם ב"ה לסבול כ"כ ניאוצין מבניהם, שגם האבות לא יחפצו בהכעסות ה' ברוך הוא.  
במדבר יד, יא

אע"פ שה' סתר טענתו לצד שאין לניאוך זה קצבה, עם כל זה היה למשה להזכיר זכות אבות בצירוף הטענות שהזכיר כאן שבהם נצח הדין.  
במדבר יד, יג

אינו דומה הבא לזכות בשביל עצמו, כמו לזכות בשביל אבותיו (הראשון עדיף).  
דברים ז, יב

ראי' שזכות שבא מצד עצמו גדול מזכות שבא מצד האבות, דאברהם זכה לכל הכבוד לצד מעשיו, הגם שלא היתה לו זכות אבות כלל.  
דברים ז, יב

אם לא שאתם צדיקים, אין בחירה בהם, הגם שיהיו זרעם של החשוקים, אם ירשיעו לא יחשבו זרעם.  
דברים י, יב



### מעלת האבות

הצדיקים ובפרט האבות יקפידו על נכוי שכר לעולם הנצחי.  
בראשית טו, טו

האבות מרכבה לשכינה.  
בראשית יח, א

אומרם ז"ל האבות הם מרכבה לשכינה.  
בראשית כח, יג

### קשר שלשת האבות

אמרו ז"ל, כי מפתח הברכות נתנו ה' לאברהם, ואברהם מסרו ליצחק, ויצחק מסרם ליעקב. ויעקב מסרו ליוסף.

בראשית כז, כח. בראשית מח, טו

אברהם לא השלים בנין הקדושה בזכרים ובנקבות וכן יצחק לא היה לו בנות, כי ניצוצות הקדושה הנקבות עודם בארץ שבי, לזה שלח את יעקב לחזר אחר אבידתו.

בראשית כח, ה

במדרש תהלים, אלו היה אברהם קיים האיך היה יצחק מנהיג שררה, וכן כל האבות והצדיקים וכו', הרי כי הבן אינו מנהיג שררה לפני אביו.

בראשית מז, כח

אין אדם בעולם יכול לנתק או לקלקל באחד משלשת אבות, ואין צריך לומר בכולן יחד.

בראשית מח, טז

כל אחד מאבות יש בו בחינה מעולה, אברהם שנתעלה לצד שהוא הכיר את בוראו תחילה מבלי שיקדים אליו דבר ממנו, יצחק, שפשט צוארו על גבי המזבח, ויעקב, שהיה שלם, שלא יצתה ממנו טפה מאוסה כישמעאל ועשו.

שמות ו, ג

אברהם ברח את יצחק, ויצחק ליעקב, ויעקב לבניו, וכולן נתקצו על ראש בני ישראל, ומשה הוסיף עליהם את ברכתו.

דברים לג, א



### מעשי אבות

האבות הגם שלא נצטוו אלא על שבע מצות, לצד חביבותם בה' וחשקם באושר עליון, קיימו הכל, להרויח תועלת המצות ועסק התורה, אבל במקום שהיו רואים תועלת דבר ההצלחה להם, העלים עין מרווח הנמשך

אמרו ז"ל קפדנותם של אבות ולא ענותנותם של בנים וכו', פיוסיים יעקב מפיים לחמיו וכו'. בראשית לא, לו

ברכה זו של מדת כל, זכו בה כל האבות, אברהם בכל, יצחק מכל, יעקב כל, וזה סודה, שחסר נשלם מעצמו.

בראשית לג, יא

האבות נביאים היו ורוח הקודש לובשתם.

בראשית מז, כח

האבות נביאים היו.

בראשית מט, ג

תמצא שבכל נבואת הבטחות האבות יזכור להם ה' שמו.

שמות ג, יג

מה שנאמר באבות שכיבה, והוא סוד מיתת נשיקה.

ויקרא כו, יא

הצדיקים הראשונים שהיו במדרגה גדולה (האבות).

במדבר כא, יח

מאז שחפרו האבות את הבאר, הוא תיקון מקור עליון, ע"י שעסקו בתורה, היתה ראויה התורה לינתן לישראל

במדבר כא, יח

צורים הם האבות, גבעות אלו אמהות.

במדבר כג, ח

השבעה שבועות של ספירה הם בחינת שבעה הצדיקים יסודי עם בני ישראל.

במדבר כח, כו

כל אחד מאבות ראוי בפני עצמו שיתיחד שם אלהותו עליו.

דברים ו, ה

